

Täysistunto

Tiistai 17.12.2024 klo 10.00—21.21

10.6. Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään oikeusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 25.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 20 asti. — Keskustelu. Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.31 **Minna Reijonen ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Esittelen mietinnöstä oikeusministeriön pääluokan 25, oikeusministeriön hallinnonalan.

Ensimmäiseksi haluan kiittää hallitusta ja valiokuntaa erittäin hyvästä, perusteellisesta työstä. Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoilla rahoitetaan demokraattisen oikeusvaltiomme ydintoimintoja. Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoiksi esitetään noin 1,2 miljardia euroa, mikä on noin 35 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa, kun vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei oteta huomioon.

Hallituksen säästöpäätökset koskevat myös oikeusministeriön hallinnonala, mutta säästövelvoite on maltillinen, sillä hallituksen painopisteenä on huolehtia Suomen ulkoisesta ja sisäisestä turvallisuudesta sekä oikeudenhoidon toimintakyvystä.

Oikeusministeriön hallinnonalalle kohdistuu yhteensä 19,8 miljoonan euron säästö, josta 1,1 miljoonaa euroa on erillistä avustussäästöä. Varsinaista tuottavuusohjelman mukaisista säästöistä on 17,9 miljoonaa euroa, joista 13,6 miljoonaa euroa kohdentuu toimintamenomomenteille.

Oikeudenhoidon turvaamiseksi säästöjä kohdennettiin myös muille kuin toimintamenomomenteille: avolaitostöiden työnantajakorvauksiin, ict-menoihin ja avustuksiin. Lisäksi siirtomäärärahojen leikkauksia on hyödynnetty kertaluonteisesti.

Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoilla rahoitetaan demokraattisen oikeusvaltiomme ydintoimintoja. Valiokunta pitää näin ollen erittäin myönteisenä sitä, että valtiontalouden vaikeasta tilanteesta huolimatta oikeudenhoidon resursointiin on panostettu selon teon mukaisesti ja oikeusministeriön ala on suojattu mittavilta säästöiltä. On erittäin tärkeää, että käsittelyaikojen lyhentämiseen kiinnitetään edelleen huomiota. Hallinnonalan tuottavuutta voidaan parantaa ja oikeudenhoidon laatua kehittää panostamalla prosessien sujuvuuteen koko toimintaketjussa.

Avustukset ovat hallituksen esityksessä noin 13,2 miljoonaa euroa vuonna 25. Hallituksen talousarvioesitys on laadittu siten, että säästöjen kohdennuksessa on suojattu saamelaisen kulttuuri itsehallinnon ylläpitämiseksi ja rikosten uhrien tukipalveluiden avustuksia niiden lakisääteisyyden takia. Avustuksissa on priorisoitu kriminaalipolitiikan uudistamista sekä nuorisojengirikollisuuden torjumista. Nuoriso- ja jengirikollisuutta ehkäisevän

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

ja torjuvan toimenpideohjelman rahoitukseen kohdennetaan jopa lisäystä, jolloin sen rahoitustaso nousee oikeusministeriön avustuksissa 1,6 miljoonaan euroon vuonna 25.

Valiokunta kiinnittää viime vuoden tapaan huomiota rikoksen uhrien tukemiseen sekä perheväkivallan ja lähisuhdeväkivallan vastaisen työn tärkeyteen. On hyvä, että Rikosuhripäivystyksen, Rikun, Nollalinjan ja Naisten Linjan avustuksia on pyritty suojaamaan sopeutustoimilta. Valiokunta lisää momentille 250 000 euroa, joista osoitetaan 150 000 euroa Rikosuhripäivystykselle lähisuhdeväkivallan uhrien auttamiseen ja todistajan tukitoiminnan jatkamiseen ja 100 000 euroa Pakolaisneuvonta ry:lle.

Valiokunta tulee esittämään Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoihin 293,9 miljoonaa euroa, mikä on 9,4 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 24 varsinaisessa talousarviossa. Vankiloiden turvatekniikkaan ja vankilaturvallisuuden parantamiseen osoitetaan 6,45 miljoonaa euroa. Turvalliset olosuhteet ovat perusta rikosseuraamusasiakkaiden kuntoutumiselle sekä henkilöstön tulokselliselle työskentelylle ja työhyvinvoinnille. Turvatekniikan uudistamisella turvataan Rikosseuraamuslaitoksen mahdollisuudet ottaa myös vastaan aiempaa enemmän vankeja.

Valiokunta nostaa viime vuoden tapaan esille huolen siitä, kuinka vankipaikkamäärän haasteet saadaan ratkaistuksi. Vankilarakentaminen vaatii taloudellisten resurssien lisäksi aikaa, mikä on syytä huomioida ratkaisusta päätettäessä. Rikosseuraamuslaitoksen asiakkailla korostuvat päihde- ja mielenterveysongelmat, kriisi- ja traumatausta, somaattinen sairastavuus, asunnottomuus, alhainen koulutustaso ja työllistyvyys sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen tarve.

Valiokunta pitää tärkeänä vankien päihde- ja mielenterveyskuntoutuksen sekä palvelujatkumoiden turvaamista. Tässä korostuu yhteistyön sujuvuus hyvinvointialueiden kanssa. Valiokunta lisää 300 000 euroa vankien päihdekuntoutukseen.

Haluan samalla kiittää myös ministeriä hyvästä yhteistyöstä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

18.36 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, arvoisa puhemies ja muut paikallaolijat, ja hyvää iltaa! Haluan kiittää erityisesti valtiovarainvaliokunnan kunta- ja hyvinvointijaoston puheenjohtaja Reijosta. On ollut miellyttävää asioida valiokunnassanne, ja siellä on asiantuntevia kysymyksiä ja hyvää keskustelua. Kiitän myös lakivaliokuntaa — täällä näkyy olevan puheenjohtaja Eerola paikalla — lausunnosta ja työ- ja tasa-arvovaliokuntaa myöskin antamastanne lausunnosta tästä meidän pääluokasta.

Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoilla rahoitetaan oikeusvaltion ydintoimintoja, ja vuodelle 25 esitetty budjetti on noin 1,2 miljardia euroa suuruudeltaan. Tämä on noin 35 miljoonaa enemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Oikeudenhoidon toimintaedellytykset kehittyvät kokonaisuudessaan suotuisaan suuntaan, mistä olen erittäin tyytyväinen tässä haasteellisessa taloustilanteessa.

Rahoitusvajetta on korjattu määrätietoisella työllä, ja oikeudenhoidon selonteon mukaista lisärahoitusta sisältyy ensi vuodelle 65 miljoonaa euroa, eli 35 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. Siitä 25 miljoonaa euroa tulee lisäyksenä siitä, mitä sovittiin toissa kesänä hallitusohjelmassa.

Valtion nykyisessä, vaikeassa taloustilanteessa oikeusministeriökään ei vältty leikkauksilta, mutta meillä on pienemmät säästötavoitteet kuin monilla hallinnonaloilla, koska tämä hallitus haluaa panostaa sisäiseen turvallisuuteen, puolustukseen ja oikeudenhoidon toi-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

mintaedellytysten turvaamiseen, mikä on erittäin hyvä, koska puhumme nimenomaan ydintoiminnoista ja koko oikeusvaltion selkärangasta.

Hallinnonala on määrärahoilla mitattuna pieni. Sen budjetti, kuten totesin, reilut miljardi euroa, on aika pieni suhteessa koko valtion budjettiin, joka on kokonaisuudessaan lähes 90 miljardia. Oikeudenhoidon toimialan ylläpito vaatii paljon työvoimaa, ja se on noin 10 200 henkilötyövuotta henkilötyövuosina mitattuna. Se on vahvasti työvoimariippuvainen, ja sen vahvuutena on osaava ja tehokas henkilöstö, ja haluan joka yhteydessä, niin kuin tässäkin yhteydessä, kiittää hyvin osaavaa ja venyvää henkilökuntaa, joka siellä jak-saa utterasti tehdä töitä meidän kaikkien eteen. Tulemme jatkossa tarvitsemaan lisää henkilöstöä, ja oikeudenhoidon selonteossa onkin arvioitu, että vuoteen 2030 mennessä hallinnonalalle tarvitaan noin 1 200 henkilötyövuoden lisäys. Ensi vuoden talousarvioesityksen mukaan henkilöstön määrä kasvaa yli 200 henkilötyövuodella.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti rangaistuksia kiristetään. Haluan kiittää eduskuntaa ensikertalaisuussäännösten muuttamista koskevan esityksen käsittelemisestä budjettiaikataulussa. Jatkossa vanki voi olla ensikertalainen vain kerran. Tähän liittyen talousarvioesitys sisältää Rikosseuraamuslaitokselle rahoituksen.

Järjestäytyneestä rikollisuudesta ja erityisesti luvattomien ampuma-aseiden hallussapidosta sekä nuorten katujengien aiheuttamasta turvattomuudesta on käyty paljon keskustelua. Hallituksella on vahva tahtotila puuttua näihin ongelmiin. Hallitus on antamassa vuoden loppuun mennessä, itse asiassa tämän viikon torstaina valtioneuvoston kokouksessa, aserikossääntelyä koskevan hallituksen esityksen, jossa jatkossa törkeistä aserikoksista rangaistaan ankarammin. Vankimäärä tulee kasvamaan, ja annettavaan esitykseen liittyen hallitus on sitoutunut vankiloiden lisärahoitukseen ja uusien vankipaikkojen rakentamiseen.

Pidän erittäin tärkeänä, että huolehdimme myös Rikosseuraamuslaitoksen toimintaedellytyksistä vankimäärän kasvaessa ja muutoinkin. Esitys sisältää ensi vuodelle 6,45 miljoonaa euroa vankiloiden turvatekniikkaan ja siten vankilaturvallisuuden parantamiseen, mistä rahasta 1,75 miljoonaa euroa on pysyvää rahoitusta. Ajantasainen turva- ja valvontatekniikka on edellytys henkilöstön ja vankien turvallisuuden varmistamiselle.

Kriminaalipolitiikan uudistamista sekä nuoriso- ja jengirikollisuuden torjumista on priorisoitu myös oikeusministeriön avustuksissa. Nuoriso- ja jengirikollisuutta ehkäisevän ja torjuvan toimenpideohjelman rahoitukseen kohdennetaan jopa lisäystä, jolloin sen rahoitustaso nousee 1,6 miljoonaan euroon ensi vuonna. Toimenpideohjelmassa hallitus on halunnut ottaa mukaan koko yhteiskunnan, myös vanhempien kasvatusvastuun huomioiden.

Kiitan valtiovarainvaliokuntaa näistä lisäyksistä, joita edustaja Reijonen toi esille, erityisesti Rikosseuraamuslaitokselle päihdekuntoutukseen ja rikosuhripäivystystoimintaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

18.42 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Taloudellisesti vaikeina aikoina hallitus panostaa kuitenkin merkittävästi oikeusvaltion toimintaan ja sisäiseen turvallisuuteen. Keskeinen asia, johon ensi vuoden budjetissa on kiinnitetty erityistä huomiota, on Rikosseuraamuslaitoksen resurssitilanteen haastavuus ja erityisesti vankilaverkon huono kunto. Rikosseuraamuslaitos on ennakoanut vankimäärän kasvavan lähivuosina noin 250 vangilla jo ilman nykyhallituksen tärkeitä tulossa olevia lakimuutoksiakin, jotka

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

kasvattavat vankimäärää entisestään. Onkin tärkeää, että Rikosseuraamuslaitoksen resursseista ja toimintakyvystä huolehditaan vankimäärän kasvaessa.

Hallituksen budjettiesityksessä ensi vuodelle onkin tehty merkittäviä panostuksia vankeinhoitoon ja vankiloiden turvallisuuteen. Keskeisimpänä vankiloiden turvatekniikan uusimiseen on budjetissa esitetty tuo 6,45 miljoonan euron lisärahoitus. Vankiloiden henkilöstö tekee tärkeää työtä, ja on olennaista, että he saavat tehdä sitä turvallisesti. Ajantasainen turvavalvontatekniikka on edellytys niin henkilöstön kuin vankien turvallisuuden takaamiseksi. Tähän kiinnitetään nyt huomiota.

Vankiloiden turvatekniikkaan kohdistuvien panostusten lisäksi hallinnonalan budjetista löytyy monia muitakin tärkeitä panostuksia. Määrärahoja on esitetty lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltoon sekä ensikertalaisuuden määritelmän kiristämiseen vastaamiseksi, jotka molemmat ovat hallituksen tärkeitä uudistuksia. Lisäksi paukkuja esitetään laitettavaksi muun muassa käsittelyaikojen nopeuttamiseen sekä vankien päihdekuntoutukseen.

Arvoisa puhemies! Tiedolla johtaminen ja tietoon pohjautuva päätöksenteko on äärimmäisen tärkeää. Näin on myös vankilaverkon kehittämisen kohdalla. Oikeusministeriö onkin tiedottanut asettavansa myös työryhmän, jonka tehtävä on arvioida vankimäärien kehitystä ja vankilaverkoston kehittämistarpeita niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä. Työryhmä selvittää myös erinäisiä mahdollisia keinoja vaikuttaa vankimäärään, kuten vaihtoehtoisten rangaistusmuotojen käytön tehostamista. Kaikki tällainen tieto on tärkeää, kun vankilaverkostoa uudistetaan.

Arvoisa puhemies! Vankiloilla on lisäksi tärkeä työllisyysvaikutus. Vartijoiden rinnalla vankilassa työskentelee rikosseuraamustyöntekijöitä, ohjaajia sekä rikosseuraamusesimiehiä. Korostaisinkin vielä niin kutsutun vanginvartijakoulutuksen eli erillisen rikosseuraamusalan tutkinnon säilyttämistä, nimittäin se vastaa varmasti tulevaisuudessakin rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmässä paikkaansa. Koulutusta ollaan nyt suunnittelemassa uudistettavaksi, mutta vankiloihin tehtyjen ulkoisten panostusten ohella on tärkeää, että henkilöstön koulutuksen laadusta ei tulevaisuudessakaan tingitä. Nykyisen maailmantilanteen keskellä kaikki panostukset niin sisäiseen kuin ulkoiseen turvallisuuteen ovat tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Tärkeiden vankeinhoidollisten ja rikosoikeudellisten hallituksen lainuudistuksiin vastaavien panostusten ja määrärahojen ohella hallitus satsaa oikeusvaltion rakenteiden vahvistamiseen. Tässä oleellisia ovat sujuvat prosessit sekä osaava oikeudenhoidon henkilöstö. Oikeudenhoidon priorisointi näkyykin ensi vuoden budjetissa ja kansalaisten arjessa hyvin konkreettisesti, nimittäin tuomioistuimiin kohdistuu merkittävä viiden prosentin korotus. Tämä mahdollistaa kauan kaivatut uudet rekrytoinnit, jotka jo oikeudenhoidon selonteossa mainittiin. Ensi vuonna oikeudenhoidon keskeisten viranomaisien eli tuomioistuinlaitoksen, Rikosseuraamuslaitoksen ja Syyttäjälaitoksen henkilötövuodet nousevat merkittävästi, esimerkiksi tuomioistuimissa jopa sadalla henkilötövuodella. Kansalaisten arjessa tämä tarkoittaa tuomioistuinten käsittelyaikojen nopeutumista ja oikeusturvan parantamista. Vuosia kestävät oikeusprosessit ovat olleet paitsi pitkäkestoinen ihmisoikeusongelma myös talouskasvun hidaste. Hallitus kääntää tämän kehityksen. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoroa voi pyytää nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

18.46 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on ollut maa, jossa kolmen vuoden välein on voinut raiskata ensimmäistä kertaa. Muistan, kun tässä salissa yli kymmenen vuotta sitten, vuonna 2013, silloinen edustajakollegamme Kari Tolvanen teki lakialoitteen, että eihän tässä ole mitään järkeä, tilannetta tulee muuttaa. Nyt rangaistuksia kiristetään, vanki voi jatkossa olla ensikertalainen vain yhden kerran. Haluan kiittää tästä tätä hallitusta ja ennen muuta teitä, oikeusministeri Leena Meri. On väliä, kuka näitä asioita hoitaa.

Otan toisen esimerkin siitä, miksi meidän pitää tehdä toimia: Aikanaan, vuonna 2009, henkilö sai kymmenen vuoden ehdottoman rangaistuksen. Jo vuonna 2014 samaa henkilöä epäiltiin jälleen lapsen törkeästä seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Eihän tässä ole mitään järkeä.

Pidän myönteisenä myös tätä vankilaturvallisuuspanostusta, ja kysyisin ministeri Mereltä, koskeehan tämä vankilaturvallisuus vankien lisäksi niitä vanginvartijoita ja siellä työtä tekeviä, [Puhemies koputtaa] että myös heidän turvallisuuteensa panostetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

18.48 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan juuri näin, kuten edustaja Heinonen tuossa totesi. Tämä on yksi tärkeimmistä, omasta mielestäni hienoimmista jutuista, mikä nyt on saatu tällä kaudella aikaan, että tämä ensikertalaisuuskäytäntö muuttuu, että ensikertalainen, eka kerta, ei voi olla kuin kerran. Se on hienoa, että täällä on paljon näitä hienoja ja hyviä asioita.

Oikeusministeriön sektorille on tullut monin paikoin tuntuja lisäyksiä tähän budjettiin, ja sitten toisaalta nämä säästövaateet, mitä meille on asetettu, ovat paljon pienemmät kuin monella muulla sektorilla. Tässä on kyse ennen kaikkea oikeusvaltion perustoiminnoista. Ei ole oikeusvaltiota, jos oikeutta ei ole mahdollista saada. Nämä aiempina vuosina meillä kertyneet resurssiongelmat näkyvät tällä hetkellä esimerkiksi kohtuuttoman pitkänä käsittelyaikoina eri viranomaisten pakeilla ja henkilöstön kuormittuneisuudessa. En usko siihen, että oikeutta voi ostaa rahalla, mutta rahalla kyllä saadaan oikeudenmukaiset edellytykset kuntoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard, olkaa hyvä.

18.49 Elisa Gebhard sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun tämä ehdonalaan vapautumisen järjestelmä tuli puheeksi, niin toivoisin, että tällä kertaa saisin kokoomuslaisilta vastauksen, mitä aikaisemmin en ole saanut, kun olen tätä aihetta kysynyt. Eli vielä Antti Häkkäsen ollessa oikeusministeri kaikki lakivaliokunnassa edustetut puolueet olivat yksimielisesti sitä mieltä, että henkilöt, jotka edellisen vankilasta vapautumisen jälkeen eivät pitkään aikaan ole syyllistyneet uuteen ehdottomaan vankeusrangaistukseen johtavaan rikokseen, tulee vapauttaa lyhyemmän ajan suoritettuaan ehdonalaan. Ajattelin kysyä sitä, mikä on muuttunut nyt, kun vielä Antti Häkkäsen ollessa oikeusministeri vuonna 2018 kokoomuslaiset olivat täysin toista mieltä.

Sitten haluaisin ehkä kyseenalaistaa sitä, että täällä vedotaan tiettyihin oikeudenmukaisuusseikkoihin, jotka eivät kuitenkaan perustu minkäänlaisiin tutkimuksiin. Itse ajattelen ehkä niin, että se voi johtaa sangen kohtuuttomiin tilanteisiin, jos henkilöä, joka on esimer-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

kiksi [Puhemies koputtaa] yli kymmenen vuotta sitten syyllistynyt rikokseen, kohdellaan samalla tavalla kuin toistuvasti [Puhemies koputtaa] rikokseen syyllistyvää henkilöä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

18.50 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää oikeusministeriä ja koko tämän pääluokan pohjatilannetta — voin yhtyä tuohon tilannekuvaan, mikä aikaisemmissa puheenvuoroissa oli. Täällä on paljon hyviä asioita, joita on saatu vietyä eteenpäin. Ensi vuoden budjetin osalta myöskään suuria huolenaiheita ei ole.

Ehkä nostaisin yhden vaikean asian esille, lähisuhdeväkivallan sovittelun kategorisen kiellon, joka hyväksyttiin. Siihen liittyen meillä on kyllä olemassa pelkoja siitä, että itse asiassa tämä kategorisuus tässä tarkoittaa sitä, että mahdollisesti tulevaisuudessa uhrien asema saattaa jopa heikentyä. Haluaisinkin tässä käyttää hyväkseni tilaisuutta ja kysyä ministeriltä, miten me varmistamme, että tällä kategorisella kiellolla päästään sitten aidosti niihin tavoitteisiin, mitä meillä oli, eikä päinvastaiseen suuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.51 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on yhtenä säästötoimena lopettanut vankien kuntouttavan työtoiminnan kansallispuistoissa. Metsähallituksen luontopalvelut on yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa tarjonnut kuntouttavaa työtoimintaa vangeille kansallispuistojen ja luonnonsuojelukohteiden hoidossa yli 20 vuoden ajan. Vankityön käyttäminen on ollut edullinen tapa ylläpitää kansallispuistojen retkeilyinfraa, ja samalla on pystytty tarjoamaan vangeille mahdollisuus kuntoutua työelämään. Jatkossa työt on tarkoitus toteuttaa ostopalveluina siellä kansallispuistoissa, mikä tulee varmasti kalliimmaksi, ja lisäksi menetetään merkittävä tapa vankien kuntoutukseen.

Ministeri, kun korostitte puheessanne vankimäärän kasvua, niin eikö silloin olisi kannattanut säilyttää tämä toiminta, jolla vankeja on saatu kuntoutettua? Kysynkin nyt vielä: mikä on ollut peruste tälle näennäissäästölle kokonaisuutta ajatellen, ja voitaisiinko tämä vielä perua ja toiminta käynnistää tai pitää se olemassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

18.53 **Jessi Jokelainen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä taloustilanteessa on kyllä itsenikin ihmeteltävä hallituksen esitystä ehdonalaisen kiristyksistä. Meillä on jo valmiiksi merkittävästi aliresursoitu Rikosseuraamuslaitos, ja Suomeen tarvittaisiin jo tällä nykyisellä vankimäärällä yksi kokonainen uusi vankila lisää.

Tälle esitykselle ei ole taloudellisia mutta ei paljon muunlaisiakaan perusteluja olemassa, kun asiantuntijat laajasti eivät tunnista ehdonalaisen kiristyksillä olevan mitään saavutettavia hyötyjä esimerkiksi rikoksen uusimisten näkökulmasta. Käytännössä ainut perustelu tälle esitykselle on varsin populistinen hallitusohjelmakirjaus, josta hallituspuolueet pitävät väen väkisin kiinni asiantuntijoiden laajasta kritiikistä ja tutkitusta tiedosta huolimatta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

18.53 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että pystymme oikeusvaltioperiaatetta ylläpitämään, vaatii riittäviä taloudellisia resursseja kaikille oikeudenhoidon toimijoille, jotta kansalaisten oikeusturva voidaan taata oikeudenmukaisesti ja ilman viiveitä. Oikeudenhoidon resurssien vahvistaminen on linjassa myös poliisin resurssien vahvistamisen kanssa. Silloin koko oikeudenhoidon ketju voi toimia saumattomasti.

Rikosseuraamuslaitoksen tehtävä on ehkäistä rikosten uusimista ja valmentaa vangit palaamaan yhteiskuntaan. Rise tarvitsee tätä varten tietenkin tarvittavat resurssit ja henkilöstön. Rise on tehnyt erinomaista yhteistyötä esimerkiksi museoiden kanssa huolehtien vankityötoiminnan avulla muun muassa kulttuurihistoriallisesti merkittävistä kohteista. Onhan tämä vankityötoiminnan resursointi turvattu tällä budjettiesityksellänne?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

18.55 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ministeri, haluan edellä olevien kollegojen tavoin esittää hallitukselle ja ministerille kiitoksen siitä, että viime kauden oikeudenhoidon selonteossa esiin tuodun hallinnonalan rahoitusvajeen korjaamiseksi on todella ryhdytty nyt toimiin. Riittävät resurssit oikeushallinnolle ovat oikeusvaltion hengissä pysymisen elinehto.

Mutta näitten resurssien lisäksi me tarvitsemme myöskin oikeusprosessien uudistamista ja sujuvoittamista. Prosessin vaiheiden keventämisellä voidaan parhaassa tapauksessa tietysti lyhentää kokonaiskestoja, jotka tällä hetkellä ovat aivan liian pitkiä ja kohtuuttomia kaikille asianosaisille. Tuossa hallitusohjelmassa on kirjauksia siitä, että riita-, rikos- ja hakemusprosesseja on tarkoitus sujuvoittaa lisäämällä esimerkiksi kirjallisia menettelyitä, keventämällä läsnäolovaatimuksia ja perusteluvelvollisuutta ja lisäämällä sähköisiä toimintatapoja. Kysyisinkin ministeriltä: missä vaiheessa näiden uudistusten valmistelussa ollaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

18.56 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin nostanut esiin tämän vankeuden aikaisen kuntoutuksen. Erityisesti itse nostaisin esiin sen, että meillä on aika paljon vankiloissa henkilöitä, joilla on tällaisia neuroepätyypillisiä piirteitä. ADHD:tä esiintyy kymmenkertaisesti muuhun väestöön nähden. Tässä varmaankin on taustalla se, että henkilö ei elämänsä aikana ole saanut riittävästi tukea tai se lapsuus on ollut levoton. Nepsy-moninaiset ihmiset ovat yliedustettuina esimerkiksi lastensuojelulaitoksissa, mikä sitten varmaan jo osin on johtanut siihen, että sitten vankiloissa näitä henkilöitä on. Ja tiedän, että on ollut paljon tällaisia hyviä hankkeita, joissa on kehitetty erilaisia kuntoutusmenetelmiä, joilla on ollut paljon hyviä vaikutuksia ja hyviä tuloksia, mutta nyt on tietenkin haasteena se, onko riittävästi psykologiresursseja, jotta näitä henkilöitä voitaisiin sitten vankeusrangaistuksen aikana tukea, mikä helpottaisi toisaalta sitä heidän vankeusaikaisiin olosuhteisiin sopeutumistaan, sekä sitten tietysti vapautumiseen liittyvää rikollisuuden uusiutumista voitaisiin helposti ja tehokkaasti ehkäistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

18.57 **Onni Rostila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän minäkin ministeriä vaikeassa taloustilanteessa saavutetuista hyvistä tuloksista nimenomaan tähän oikeudenhoidon resurssiin ja myös Rikosseuraamuslaitoksen resursointiin liittyen. Olisin kysynyt oikeastaan siitä, minkälaisella aikataululla nämä panostukset erityisesti tuomioistuinlaitoksen, syyttäjänviraston ja sitten poliisin resursointiin alkavat näkyä konkreettisesti oikeudenkäyntien kestossa, ja hieman samaan tapaan kuin tässä kollega edellä: minkälaisia prosessuaalisia keinoja ja minkälaisella aikataululla oltaisiin ottamassa käyttöön myös liittyen oikeudenkäyntien keston lyhentämiseen? — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.58 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunta kiinnitti todella hyvin huomiota rikoksen uhrien tukemiseen sekä perheväkivallan ja lähisuhdeväkivallan vastaisen työn tärkeyteen. Se on täällä minun mielestäni ydinasioita, koska rikoksen uhrin ovat aina heikompia osapuolia, ja niihin asioihin pitää kiinnittää huomiota.

Varsinainen kysymykseni koskee sitä, että vankipaikkojen määrä kasvaa koko ajan. Noin 200 uutta vankipaikkaa rakennetaan, ja senkin jälkeen on vielä 250:n kasvu vuoteen 28 mennessä. Miten tämä pystytään toteuttamaan? Sitten kun katsotaan tätä pohjoismaista vertailua, jonka me pyysimme tuolla valiokunnassa, niin kun katsottiin sataatuhatta asukasta kohti, Ruotsissa vankipaikkojen määrä on kasvanut 72:sta 94:ään mutta vastaavasti Norjassa se on laskenut 82:sta 72:een, menty päinvastaiseen suuntaan. Mikä selittää tätä kehitystä, ja miten arvioitte Suomen kehityksen tässä mielessä olevan? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

18.59 **Mari Kaunistola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, vankeinhoidon resurssit ovat kovin haastavat ja henkilökuntaa on toisille paikkakunnille vankiloihin, varsinkin suljettuihin, vaikeaa rekrytoida. Nyt kun koulutuksen uudistamista ollaan tekemässä ja koulutusta toivon mukaan kuitenkin säilyttämässä, olisin kysynyt ministeriltä: millaisia keinoja voisimme käyttää henkilöstön veto- ja pitovoiman ja alan houkuttelevuuden osalta, jotta vankiloihin saadaan tulevaisuudessakin osaavaa ja ammattitaitoista henkilöstöä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

19.00 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää oikeusministeriä. Tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa on priorisointi mielestäni onnistunut erittäin hyvin. Oikeudenhoitoon on luvassa lisäpanostuksia, aserikosten rangaistuksia tullaan kiristämään, ja vankiloiden turvatekniikkaan satsataan. Jatkossa ensikertalainen voi olla vain kerran, taposta on tullut vanhentumaton rikos, minkä lisäksi muun muassa naisten ja tyttöjen silpominen ja pakkoavioliitot on saatu viimein kirjattua rikoslakiin.

Haluaisin kuitenkin kysyä teiltä, arvoisa oikeusministeri, tästä voimaan saadusta asunto-osakeyhtiölain uudistuksesta, jolla asuntojen haltuunoton epäkohtia korjataan. Miten tämä tärkeä lakiuudistus helpottaa meitä erityisesti näitten venäläisomisteisten asuntojen haltuunotossa, jossa on aiemmin ollut haasteita? — Kiitos.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

19.01 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatketaan vielä tätä vankiteemaa tässä.

Suositusten mukaan turvallinen vankilatoiminta voidaan saavuttaa, kun vankiloiden täyttöaste on 90 prosenttia. Kuluvana vuotena vankiloiden keskimääräinen täyttöaste on kuitenkin ollut yli 100 prosenttia. Monissa suljetuissa vankiloissa päiväkohtainen yliasutus on lähennellyt jopa noin 30:tä prosenttia. Ja vaikka vankilatiloja on parhaillaan rakentumassa, niin Rikosseuraamuslaitos toteaa, että uudet tilat eivät ratkaise tätä ongelmaa. Valmistuessaan uudet tilat ovat jo täynnä.

Sitten tämä henkilökunnan jaksaminen ja huoli siitä työturvallisuuden varmistamisesta: kun vankilat ovat täynnä ja vankimateriaali niin sanotusti tai henkilöt ovat mahdollisesti huonokuntoisempia ja haastavampia kuin aikaisemmin, niin miten näissä ylitäytetyissä vankiloissa pystytään takaamaan työntekijöiden työturvallisuus? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

19.02 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tosiaan ministerille.

Hyvää keskustelua vankeinhoitolaitoksista, mutta otan itse esiin kansalaistajun, mitä on yleensä näissä valiokunnissakin usein viety eteenpäin tai kysytty sitä, että kyllä moni ymmärtää sen, että meillä uhrien näkökulma pitäisi olla ensisijaisempaa kuin epäillyn kaikki oikeudet. Se, että meillä oikeusministeri tällä hetkellä tekee sellaista lainsäädäntöä, että me saadaan palautettua tällaista oikeustajua, on äärettömän hyvä juttu, ja tätä oikeuden toimintaa muutenkin pystytään varmistamaan tässä taloustilanteessa.

Rikosseuraamuslaitos on tosiaan huolissaan täysistä vankiloista, ja itse tutkinnanjohtajana myöskin olen huolissani siitä, millä pystymme varmistamaan tutkinnat ja turvaamaan niiden kulkua näissä laitoksissa. Kysyisinkin ministeriltä: miten tässä moninaisessa ja koko ajan muuttuvassa vankiaineeksessa, jossa on erilaisia kansalaisuuksia, pystytään turvaamaan myös sitten nämä puolet? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

19.03 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön kautta rahoitetaan demokraattiseen oikeusvaltioperiaatteeseen perustuvia ydintoimintoja. Vakaata ja luotettava oikeusjärjestelmä on kestävä yhteiskunnan ja talouden keskeinen peruspilari, ja sitä meidän todella on syytä vaalia. Tämän kanssa on ristiriidassa, että hallitus heikentää merkittäväällä tavalla kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä leikkaamalla järjestökentältä. Oikeusministeriön toimialalla tämä näkyy 2,2 miljoonan euron leikkauksina.

Nostan esiin rauhantyön, jolla edistetään kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestyksen ja kansainvälisen oikeuden tunnettavuutta ja aseistariisuntaa ja koulutetaan suomalaisia osaksi inhimillisen turvallisuuden toimintaa. Tässä maailmanajassa rauhantyön merkitystä ei voi liikaa korostaa. Hallitusohjelman ylevät kirjaukset jäävät sanahelinäksi, kun rauhaa ja ihmisoikeuksia edistävästä toiminnasta leikataan. Toivoisin tähän myös ministeriltä kommenttia siitä, miten rauhantyön tulevaisuus pystytään Suomessa turvaamaan.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

19.04 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lyly täällä pohti ansiokkaasti sitä, mistä johtuvat Ruotsin ja Norjan väliset erot siinä, että vankeinhoitopaikkoja tarvitaan niin paljon enemmän Ruotsissa kuin Norjassa. Jos katsoo yhteiskuntien turvallisuustilannetta, niin se on lehtien palstoiltakin aika nopeasti nähtävissä, mistä se tilanne johtuu: se on aika pitkälle seurausta maahanmuuttopolitiikasta ja sen eroista näissä kahdessa maassa.

Jos tarkastelee Suomenkin vankilatilannetta, joka on äärimmäisen hälyttävä, niin meillä tällä hetkellä taitaa olla noin 18 tai 19 prosenttia vangeista ulkomaalaistaustaisia ja tutkintavangeista jo yli puolet. Eli siitä näkee sen tulevaisuuden, mihin tässä maassa ollaan menossa. Siksi kysynkin ministeri Mereltä: olisiko mahdollista pohtia sitä, että nämä ulkomaalaiset vangit, joilla ei ole enää maassaolon edellytyksiä, voitaisiin siirtää muihin maihin tuomiotaan kärsimään? Esimerkiksi Viro pystyy tuottamaan huomattavasti halvemmalla vankipalveluita kuin Suomi. Olisiko se vaihtoehto näille uusille vankiloille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä edustaja Reijonen, ja sitten ministerillä on vastauspuheenvuoro.

19.05 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, on tärkeää, että näitä rangaistuksia pystytään kiristämään. Rikoksesta täytyy saada aina rangaistus. Ei ole oikein tehdä rikoksia. Jos miettii, että ensikertalainen rikoksenteijä voisi olla monta kertaa, niin onhan se äärettömän järjetöntä, jos vaikka uhrin asemaa miettii. Jos minua kohtaan joku tekisi rikoksen ja sitten kuulisin, että tämä rikoksenteijä oli tehnyt aikaisemminkin rikoksen, ja minulle sanottaisiin, että hän oli ensikertalainen, niin kyllä se uhrin asemassa tuntuisi aika ikävälle. On todella hyvä, että ministeri on tähän topakasti paneutunut, että ensikertalainen ei voi olla kuin vain yhden kerran — kiitos siitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, noin viisi minuuttia.

19.06 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, arvoisa puhemies! Äärettömän tärkeitä kysymyksiä. — Tuo lähisuhdeväkivaltaa koskeva hallituksen esityshän on ministeri Grahn-Laasosen esitys, ja hän tuntee sen paremmin. Varmaan lakivaliokunnan puheenjohtaja Eerola pystyy täydentämään, miten katsoo ja onko jotain arvioitavaa siitä valiokuntatyöskentelystä. En tunne itse niin hyvin sitä esitystä.

Jos katsoo näitä resursseja, pitovoimaa ja vetovoimaa, mistä puhuttiin täällä, niin kaikilla osa-alueilla, jos nyt otetaan tuomioistuimet, Rikosseuraamuslaitos ja syyttäjät, henkilötövuodet kasvavat, koska rahoitusta lisätään. Se jos mikä on parasta siihen, että ihmiset jaksavat työssään, että siellä on myös työkavereita, keiden kanssa sitä taakkaa voi jakaa. Näin ei ole ollut aiemmin: esimerkiksi ennen kuin oikeudenhoidon selonteko tuli, aika hataralla pohjalla oltiin, ja vasta sen jälkeen ovat lähteneet nyt erityisesti tällä hallituskaudella henkilötövuodet nousuun. Katsoin, että oikeusministeriössä oli tehty arviota edellisen tuottavuus- ja säästöohjelman jäljiltä vuosia sitten, ja kyllä se oikeudenhoidon resurssitilanne romahti tosi alas, ja sitä saadaan nyt onneksi paranemaan. Edustaja Rostila, ja ehkä joku muukin, kysyi, milloin se alkaa näkyä, ja se on alkanut jo näkyä. Esimerkiksi avustajien palkkiot ja arviomääräraha siitä ovat nousujohdanteisia, koska ruuhkia puretaan ja toki

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

silloin istunnoissa on avustajia. Mutta varmasti tällä tarkastelujaksolla saadaan sitten paremmin näkymää siitä, miten kuukausitasolla ne pystyvät lyhentymään. Esimerkiksi valtakunnansyyttäjän kanssa käydyissä keskusteluissa hän on nähnyt kuitenkin positiivisena sen, että valoa on tunnelin päässä siitä, että ruuhkia saadaan purettua, vaikka ei se ihan hetkessä tapahdu, kun siellä on niin valtavasti sitä niin sanottua korjausvelkaa, jos voisi näin sanoa.

Sitten näistä prosessin sujuvoittamistoimista, mitä on vielä tuloillaan: Siellä on tulossa tosiaan ja putkessa aika pitkällä näitä, mitkä liittyvät preklusioon ja kirjalliseen menettelyyn. Niitä on siellä työn alla, ja muistaakseni ihan tuossa alkuvuodesta valmistuu syyteneuvotteluja koskeva työryhmämietintö, ja siitä varmasti saadaan myös apua. Mutta toisella puolella siinä on se, että syyteneuvottelusta ei saa tulla myöskään mikään niin kuin automaattialennus niin, että kannattaa aina vain tunnustaa ja sitten saa alennuksen. Niin että sen systeemin luominen on sinänsä haastavaa, koska siinä on vastakkain erilaisia intressejä.

Koulutusjärjestelmästä kysyttiin Risestä, ja heidän selvityksensä ei ole vielä tullut minun pöydälleni, niin että odotellaan sitä. Olen ihan samaa mieltä, että vartijoiden työ on erityistä turvallisuustyötä ja se vaatii kyllä omaa ja huolellista koulutustansa, mutta katsotaan, minkälainen esitys sieltä nyt tulee.

No, sitten ensikertalaisuus on jo hyväksytty, ja hallituksen esityksessä oli myös ennaltaestävyysarviointia. Valiokunnan puheenjohtaja voi vaikka muistaa paremmin ulkoa, jos muistaa, mutta me yleisesti kyllä katsomme hallituksen esityksessä, kuinka paljon arviolta se ennalta ehkäisee uusia rikoksia, ja jos yksikin vakavaan rikokseen syyllistynyt henkilö on lukkojen takana, niin ettei hän pääse uusimaan, onhan siinä jo yksi uhri jäänyt vähemmän. Niin että en tiedä, miten pystyy laskemaan sen, että joku vammautuu loppuiäkseen. Jos sitä haluaa jollain lailla vähätellä, niin se on sitten jokaisen oma asia.

Sitten varmuusvankeus, tuosta edustaja Heinosen puheenvuorosta tuli mieleen, kun puhuit siitä, että ollaan uudestaan ja uudestaan tuolla tekemässä rikoksia: Meillä on juuri valmistumassa ja lähdössä lausunnoille arviomuistio varmuusvankeuden käyttöönotosta Suomessa. Se on erittäin haasteellinen, mutta erittäin mielenkiintoinen. Verrattuna esimerkiksi Norjaan, missä on rangaistuslajeina määräaikainen rangaistus ja sitten tämä varmuusvankeus, meilläpä on tällainen mielenkiintoinen kokonaisuus, että meillä on siinä vielä yhdistelmä rangaistus ja elinkautinen. Niin että sitä, miten me saadaan se sujuvasti sinne soljahtamaan, me ollaan virkamiesten kanssa ideoitu, ja nyt arviomuistio tulee pian ja päästään siihen tutustumaan.

Vartijoiden turvallisuus on äärettömän tärkeää, niin kuin tietysti vankienkin turvallisuus. Yksi tietysti on se, että me parannetaan näitä turvalaitteita, mihin annettiin tälle kuluvalle vuodelle useampi miljoona ja seuraavalle vuodelle tulee lisärahoitusta noin 6,5 miljoonaa. Elikkä se on ihan Rikosseuraamuslaitoksen omia havaintoja, ja esimerkiksi dronevalvontaa parannetaan. Jos ajatellaan huumausaineiden salakuljetusta vankiloihin tai muuta, niin dronevalvontaa parantamalla... Etälamauttimia uusitaan, ja totta kai jos tulee hyökkäystilanne, niin siinä ovat välittömästi suojavarusteet kunnossa. Tämän tyyppisiä asioita.

Sitten tuo vankilaverkko: Olen tästä syystä jo päivästä yksi, kun pääsin ministeriöön, edellisen kauden jäljiltä ollut huolissani, mitenköhän meidän vankilaverkko voi. Me ollaan tehty paljon siellä poliittisen staffin puolella ja virkamiesten kanssa esiselvityksiä, mitä kaikkea siellä on haasteita, ja meillä on nyt tämä virallinen työryhmä, mihin osallistuu professoritason henkilö ja Rikosseuraamuslaitos, ja heidän tehtävänsä on tuottaa mi-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

nulle kerta kaikkiaan nyt dataa: lyhyt ja pitkä tulevaisuus, ulkomaalaiset vangit, mitä niille tehdään, rakennusten kunto, ja muu. Tämä on vähän ollut tällä lailla rimpatirallaa — siis tämä on minun henkilökohtainen mielipiteeni, ja joku muu voi olla tästä eri mieltä — mutta nyt siinä on vahva ote ja siinä on virallisesti nyt työryhmä, jonka tehtävä on tuottaa tätä tietoa. — Jatkan myöhemmin sitten vielä lisää. Jäi tuossa vastaamatta jotakin. Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Nyt palaamme puhujalistalle. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

19.12 Juho Eerola ps: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan kiitokset, ministeri Meri. Oikeusministeriön sektori, kuten tuossa nyt todettiin, saa tuntuvaa lisäystä vuodelle 2025, 65 miljoonaa euroa. Lisärahoitus on 35 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna, ja siitä 25 miljoonaa euroa tulee siis hallitusohjelmasta. Näin oikeudenhoidon vakaan taloudenpidon pohja vahvistuu tämän merkittävän lisäyksen myötä. Toisaalta säästöt, säästövaateet, mitä tälle sektorille määrätään, ovat monia muita hallinnonaloja pienemmät.

Tällä lisärahoituksella saadaan turvattua oikeuspalvelujen toteutumista, esimerkiksi tuomioistuinten, syyttäjän, ulosoton, Rikosseuraamuslaitoksen ja oikeusapu- ja edunvalvontapiirien toimintaedellytyksiä. Kyse on ennen kaikkea oikeusvaltion perustoiminnoista. Niin kuin äsken debatissa jo totesin, ei ole oikeusvaltiota, jos oikeutta ei ole mahdollista saada.

Aiempina hallituskausina — nyt korostetaan, että useampina hallituskausina, ettei aina syytetä vain yhtä — kertyneet resurssiongelmat, mitä on tullut, näkyvät pitkinä, pitkinä käsittelyaikoina eri viranomaisten pakeilla ja sitten toisaalta henkilöstön kuormittuvuudessa. Kuten äsken sanoin, oikeutta ei voi ostaa rahalla, mutta rahalla kyllä saadaan oikeudenmukaiset edellytykset sitten kuntoon.

Tätä lisärahoituksen tarvetta on painotettu jo niin pitkään kuin muistan tässä talossa olleeni, 14 vuotta ja jo päällekin kohta. Siitä on ollut aina konsensus vasemmalta oikealle, mutta vasta tämä hallitus on nyt saanut toteutettua tämän, ja siitä vielä erikseen kiitos oikeusministeri Merelle. Tässä yhteydessä on hyvä kiittää myöskin lakivaliokuntaa, jonka kanssa minulla on ollut kunnia saada työskennellä tässä nyt puolitoista vuotta. Meillä on ollut oikein hyvä henki, ja näitä asioita olemme yhdessä siellä edistäneet.

Nyt se, mitä tapahtuu ensi vuonna: Vankiloiden turvatekniikkaan tullaan panostamaan. Aserikosten rangaistuksia tullaan kiristämään. Rikosten uhreista — jotka edustaja Nieminen muun muassa otti esille, muutama muukin — tullaan huolehtimaan aiempaa paremmin, eikä pelkästään rikoksentekeijöistä, kuten nyt aiemmin ehkä monesta on tuntunut. Rikosuhrimaksut nousevat. Samoin nuorisoriikollisuuden ennaltaehkäisyyn tehdään merkittäviä panostuksia. Edelleen vaarallisiksi arvioituja vankeja tullaan jatkossa aiempaa varmemmin pitämään telkien takana, ja rikoshyödyn pois ottamista helpotetaan. Ja sitten tähän kun listataan perään nämä aivan viime aikoina jo aikaansaadut uudistukset ja edistysaskeleet, niin eihän meillä tässä tämä taloustilanne ja nämä realiteetit huomioon ottaen kovin paljon paremmin oikeusministeriön sektorilla voi mennä.

Ensikertalaisuus tuli äsken monessa puheenvuorossa esiin näistä meidän aiemmista saavutuksistamme, monessakin puheenvuorossa. Eli kun raiskaat toisen kerran, et raiskaa silloin toista kertaa ensimmäistä kertaa. Tämän pitäisi olla minun mielestäni ikään kuin kaikille selvää.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Lisäksi haluan nostaa esille sen, että naisten ja tyttöjen silpomiselle ollaan saatu viimein stoppi, tai jos ei stoppi, niin ainakin nyt aiempaa lakia selkeämmin kielletyksi, ja toivottavasti se saadaan loppumaan myös ihan käytännössäkin. Kyllä ainakin itse uskon siihen, että jos rangaistusasteikkoa kovennetaan, niin sillä on myös vaikutusta siihen, tapahtuuko niitä rikoksia, vaikka toisenlaisiakin näkökantoja on. Aina välillä sanotaan, että kovemmat rangaistukset muka eivät vähennä rikollisuutta, mutta kyllä pidän silti tärkeänä, että naisten ja tyttöjen silpominen on nyt saatu oikealle tolalle, samaten pakkoavioliitot. On ihan oikein, että niihin ollaan puututtu.

Taposta on murhan tapaan tullut vanhentumaton rikos, eli tämä syyteoikeus ei vanhene. Sitäkin pidän erinomaisena seikkana etenkin, kun rikostutkinta on parantunut ja aiemmin pimeäksi jääneissä tapoissa saadaan myöhemminkin kenties selvitettyä, mistä on ollut kyse. Lapsensurmapykälä myöskin kumottiin, ja sitten tätä venäläisomisteisten asuntojen haltuunottoakin, minkä tässä ainakin Ronkainen taisi nostaa esille, on helpotettu.

Sitten vielä ehkä tässä lopuksi, kun aikakin tuntuu rientävän, mainitsen nuoriso- ja jengirikollisuuden torjumisen toimenpideohjelman. — Kiitos. Tästä on hyvä jatkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

19.17 Onni Rostila ps: Arvoisa herra puhemies! Yleistä puheenvuoroa tästä katuturvallisuuden tilanteesta ja kriminaalipoliittisesta linjasta:

Meillä on tosiaan aika huolestuttavaan suuntaan kehitys mennyt. Raakoja, silmitöntä väkivaltaa käsittäviä rikoksia tapahtuu Suomen kaduilla, erityisesti pääkaupunkiseudulla, ja on ihan selvä asia, että jos me katsotaan sitä kansainvälisesti vertailtuna melko löperöä rangaistuskäytäntöä, mikä meidän rangaistusjärjestelmään on vuosikymmenien kuluessa rakennettu, niin se ei enää vastaa siihen muuttuneeseen tilanteeseen. Tästä syystä on erinomaista, että tämä linja nyt alkaa pikkuhiljaa kiristyä. Se ei voi tietenkään muuttua sormia napsauttamalla, mutta se on hyvä alku, mikä nyt on saatu aikaan.

Tässä kehityksessä, mihin viitataan, kyllä on myös läsnä tällainen segregatiokehitys, eli jos meillä on aikaisemmin ollut iso osa rangaistuksista niin sanottua ehdollista vankeutta, niin jos ja kun meille muodostuu niin sanotusti rinnakkaisysteiskuntia ja varjoyhteisöjä, minusta on ihan selvä asia, ettei sellaisissa yhteisöissä enää pidetä samalla tavalla tuntuvana rangaistuksena tällaista niin kuin sosiaaliseen tuomitsevuuteen liittyvää sanktiota, mikä se ehdollinen vankeus käytännössä on. Siinä et joudu niin sanotusti tiilenpäitä lukemaan. Eli erilaiset ja erkaantuvat käsitykset oikeasta ja väärästä myös tuottavat sitä rikollisuutta.

No, sitten oikeastaan olisin kysynyt ministeriltä juuri tähän jengirikollisuuteen puuttuvasta paketista: Eli siellähän tulee nyt sitten, että jengirikollisuuden osana, siihen osallistuen, tehty rikos on koventamisperuste, sitten alle 15-vuotiaan käyttäminen välineenä rikoksessa tulee erikseen rangaistavaksi, ja sitten nöyryyttämistä väkivaltaankin tulee kovempi rangaistus. Nämä ovat ilmeisesti tässä vaiheessa selvityksen tasolla, vai onko jo tullut eduskuntaan osa? Tästä olisin esittänyt aikatauluun liittyvän kysymyksen. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

19.20 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies! Ministeri! Oikeudenhoidon perusrahoituksen vajeen paikkaaminen on oikeusministeriön hallinnonalan isoin kysymys, ja viime kaudella tehdyn oikeudenhoidon selonteon perusteella on täysin selvää, että asialle

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

on tehtävä jotakin. Kansalaisten ja yritysten oikeusturvan toteutumisen välttämätön edellytys on sujuvasti toimiva ja riittävästi resursoitu rikosprosessiketju aina poliisista syyttäjien kautta tuomioistuinelaitokseen ja lopulta Rikosseuraamuslaitokseen. Tämä kokonaisuus on tärkeää ymmärtää, kun linjataan oikeusvaltiomme tulevaisuutta. Oikeusturvan saatavuus on tärkeä kysymys myös Suomen houkuttelevuudelle investointiympäristönä, ja vielä kerran kiitos hallitukselle ja ministerille, että toimiin on ryhdytty.

Hallinnonalalle kohdistuu kuitenkin myös leikkauksia, joihin ministerikin viittasi aiemmin. Inflaatio ja kustannusten nousu vaikuttavat myös oikeushallinnon todellisiin resursseihin. Vaikka leikkaukset ovat muita hallinnonaloja maltillisempia, on hallinnonalan määrärahatilannetta ja määrärahojen riittävyyttä aiheellista seurata tarkoin, koska tämä on tärkeää niin ihmisten oikeusturvan saatavuuden kuin myöskin henkilöstön työhyvinvoinnin kannalta, koska kuten ministerikin totesi tässä, henkilöstö on kyllä venynyt jo vuosia tämän työtaakan kanssa.

Arvoisa puhemies! Nämä aliresursoinnin ongelmat ovat näkyneet ja näkyvät vakavasti myös Rikosseuraamuslaitoksen toiminnassa sekä vankeinhoidossa. Vankilaverkostomme on vanha ja monin paikoin yliasutettu, ja Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea on jo syksyllä 2020 kiinnittänyt huomiota Rikosseuraamuslaitoksen liian pieneen henkilöstömäärään, mikä näkyy vankiloiden turvallisuuden heikkenemisenä. Vartijoita ei ole tarpeeksi ja kouluttamatonta henkilökuntaa on paljon, mikä vaikuttaa työturvallisuuteen sekä myös vankiturvallisuuteen. Henkilöstöpula vaikuttaa myös suoraan siihen, kyetäänkö vangeille järjestämään riittävästi mielekästä toimintaa, mikä tukee yhteiskuntaan palautumista. Budjettiesityksessä on varattu 6,45 miljoonaa euroa vankiloiden turvatekniikkaan, jolla pyritään varmistamaan vankien ja henkilöstön turvallisuutta.

Lisäksi tuosta valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä käy ilmi myös se, että oikeusministeriö on perustamassa työryhmän arvioimaan vankipaikkatarpeita, syitä vankimäärän kasvun taustalla sekä keinoja vaikuttaa vankimäärän kasvun haasteisiin. Yksi asia, joka taustalla vaikuttaa, on se, että meidän vangeista noin 80 prosentilla on ongelmia päihteiden käytön kanssa. Päihdeongelma on myös yksi keskeinen rikollista elämäntapaa ylläpitävä tekijä. Käydessäni Hämeenlinnan naisvankilassa ja keskustellessani naisten kanssa heidän elämästään ja toiveistaan yksi heidän keskeinen toiveensa arjen tavallisten toiveiden lisäksi oli päihteetön elämä. Kuitenkin Hämeenlinnan naisvankilan 12 osastosta vain yksi on päihteetön. Tämä on asia, johon tulee kiinnittää vahvemmin huomiota, mikäli haluamme vaikuttaa uusintarikollisuuteen ja vankimääriin, ja olen iloinen siitä, että valtiovarainvaliokunta on tehnyt tuon 300 000 euron lisäyksen vankien päihdekuntoutukseen. Se on tärkeää vankien päihde- ja mielenterveyskuntoutuksen sekä palvelujatkumoiden kannalta, ja kuntoutuminen vankiloissa on tuloksekkainta silloin, kun se kytketään muihin yhteiskunnassa selviytymistä tukeviin toimiin.

Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni ei ollut tässä yhteydessä puhua tästä lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltämisestä, koska se kuuluu ministeri Grahn-Laasoselle, mutta kun se nousi tässä esille, niin lyhyesti totean vain, että lähisuhdeväkivalta on vakava ja ikävä kylä Suomessa varsin yleinen ongelma ja tuo sovittelusta luopuminen on selkeä viesti lähi-suhteessa tapahtuvan ja naisiin kohdistuvan väkivallan moitittavuudesta. Muutoksen myötä soviteltavaksi ei enää oteta rikoksia, joissa epäillyllä on tyypillisesti valta-asema uhriin nähden ja joissa on vaikea selvittää, onko uhri suostunut sovitteluun vapaaehtoisesti. Kuitenkin tuossa lakivaliokunnan mietinnössäkkin todettiin se, että sovittelun kiellon vaikutuk-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

sia tulee seurata samoin kuin tekijöille ja uhreille tarjolla olevien palveluiden riittävyyttä, yhdenvertaista saatavuutta ja resursointia.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän ihan lopuksi: Todellakin nämä laittomat ampuma-aseet vaarantavat meidän kaikkien turvallisuuden. Viimeisimpänä alle 20-vuotias mies ammuttiin julkisella paikalla Espoon Suvelassa joulukuun alussa, ja teon epäiltiin liittyvän katu-jengimurhiin. Nämä ampuma-aseet kytkeytyvät usein huolestuttavalla tavalla tähän jengikulttuuriin, ja on ajan kysymys, milloin myös sivulliset kärsivät. On todella tärkeää, että nämä ampuma-aserangaistukset kiristyvät, kuten hallitusohjelmassakin oli jo kirjattu, ja että tuo esitys on menossa jo tällä viikolla sitten [Puhemies koputtaa] valtioneuvoston istuntoon — kiitos ministerille siitä. Tärkeitä ovat myös toimet nuoriso- ja katujengirikolli-suuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard, olkaa hyvä.

19.26 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! Monista asioista, jotka liittyvät oikeudenhoitoon, olemme kyenneet päättämään itse asiassa yksimielisesti. Kiitos siitä kullekin puolueelle. Tämä hallituksen esitys, johon ministerikin viittasi ja joka koski ehdonalaiseen vapautumista, oli itse asiassa poikkeus tällaisesta hyvästä konsensuksesta. Yksi syy tälle on se, että kyseinen esitys käsiteltiin valiokunnan näkökulmasta hieman yllättäen budjettilakina, ja tämä taas aiheutti aikataulupaineen, minkä vuoksi lakivaliokunnalla ei ollut itse asiassa tosiasiallista mahdollisuutta neuvotella yksityiskohdista.

Tämä kyseinen esityshän muuttaa koko järjestelmän siltä osin, miten tähän rikoksettoomaan aikaan suhtaudutaan ehdonalaiseen vapautumisen järjestelmässä. Siinä esityksessä ei tosiaan ollut, kuten aiemmin sanoin, rikosten ennaltaehkäisy mitenkään pääasiallisena tavoitteena. Kyse oli pikemminkin tällaisesta väitetystä oikeudenmukaisuuskäsityksestä, joka ei itse asiassa perustu mihinkään tutkimustietoon. Kaikki me olemme varmasti sitä mieltä, että aiemmalla rikostaustalla on syytä olla jotain vaikutuksia tulevaan kohteluun rikosseuraamusjärjestelmässä, mutta mielestäni se on hieman eri kysymys kuin se, tuleeko rikoksen jättää ihmiseen ikuinen leima. Suomessahan ehdonalaiseen vapautumisen järjestelmässä on aika vähän tapauskohtaisen harkinnan mahdollisuutta. Ja tulevaisuudessa sitten ei ole väliä, onko rikokseen syyllistynyt kerran useita kymmeniä vuosia aiemmin vai jatkuvasti ja toistuvasti, ja tämä mekaanisuus on juurikin kyseisen esityksen heikkous.

Ei teidän olisi tarvinnut tehdä tästä järjestelmästä pahimmillaan aika epäjohdonmukaista. Ei teidän olisi ollut pakko jättää valtaosaa asiantuntijalausunnoista huomioimatta. Te olisitte silti voineet kiristää, siis ankaroittaa, ehdonalaiseen vapautumisen järjestelmää myös täysin loogisesti, esimerkiksi pidentämällä sitä aikaa, jonka osalta aikaisempi rikos vaikuttaa ihmisen kohteluun. Jos haluatte ankaroittaa rangaistuksia, siihen on monia keinoja, jotka ovat vähemmän mekaanisia. Mutta ehkäpä tämä esitys liittyi nimenomaan perussuomalaisten haluun osoittaa omille kannattajilleen, että he ovat hallituksessa tekemässä muutakin kuin leikkaamassa pienituloisilta tai heikentämässä työnteekijöiden oikeuksia.

Arvoisa puhemies! On totta, että oikeusministeriön hallinnonalan säästötavoitteet ovat pienehköt, mutta niin on myös koko hallinnonalan budjetti. Kiinnittäisinkin siis huomiota siihen, että oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen vaatii riittäviä resursseja koko oikeudenhoidon ketjussa. Poliisi, Syyttäjälaitos, tuomioistuimet, Rikosseuraamuslaitos — ne muodostavat kokonaisuuden, jossa yhden osan heikentyminen rapauttaa koko järjestelmää. Pidän kokonaisuudessaan hyvin tärkeänä, että olemme lakivaliokunnassa pyrkineet johdon-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

mukaisesti, itse asiassa vaalikaudesta toiseen, olemaan oikeudenhoidon puolella. Siksi joudunkin vielä itsekin palaamaan näihin haasteisiimme, kuten Rikosseuraamuslaitoksen toimintaedellytyksiin. Vankimäärän kasvu, osin hallituksen päätöksistä johtuen, hankaloittaa Rikosseuraamuslaitoksen jo ennestään haastavaa tilaa, eikä riittäviä resursseja ole näköpiirissä. Ja tämä krooninen resurssipulahan nimenomaan haittaa esimerkiksi kuntoutustoimintaa ja muita sellaisia seikkoja, jotka toimivat rikosten uusimisen vähentämisessä. Toisaalta on myös selvää, että resurssien puute yhdistettynä näihin kasvaviin vankimääriin voi johtaa henkilökunnan uupumiseen ja turvallisuusriskeihin.

Arvoisa puhemies! Kävimme suhteellisen lyhyt aika sitten hyvän ja yksituumaisen keskustelun naisiin kohdistuvan väkivallan torjumisesta, ja varmasti me kaikki lakivaliokunnassa olemme saaneet kuulla sen huolestuttavan viestin, että uhreille, rikollisuuden ja väkivallan uhreille, ei ole saatavilla riittävästi tukea. Nykytilaahan ei pidä hyväksyä, vaan uhrin auttamiseen tarvitaan riittäviä resursseja — paitsi tietenkin näitä turvakotipaikkoja myös uhreja auttavien järjestöjen ja Rikosuhripäivystyksen riittäviä toimintaedellytyksiä. Näitä tahoja pitäisi tukea, leikkaamisen sijaan, ja valitettavasti tälläkin hetkellä tämä palveluiden saatavuus on aivan liian sattumanvaraista. Minä toivon, että me voisimme teoilla osoittaa, että suhtaudumme kaikenlaiseen väkivaltaan vakavasti eivätkä uhrit jää yksin. Ja näistä uhreja auttavista järjestöistä täytyy vielä mainita se seikka, että niistä monen rahoitus tulee nyt käsittelyssä olevan lisäksi myös muilta hallinnonaloilta, ja esimerkiksi STEA-rahoituksen leikkaaminen vaikuttaa niiden toimintaan. [Puhemies koputtaa]

Lopuksi haluan yhtyä kiitoksiin, että saimme tehtyä yksimielisesti päätöksen, että lähisuuhdeväkivallan sovittelusta luovutaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

19.31 Juha Viitala sd: Arvoisa herra puhemies! Aloitan tässä itsekin positiivisesti tämän puheenvuoroni. Kiitän valiokunnan puheenjohtajaa ja valiokunnan jäseniä hyvästä yhteistyöstä. Vaikka joistain asioista olemme eri mieltäkin olleet, niin pääsääntöisesti asiat on tullut käsiteltyä asiallisesti. Se on hyvä.

Mutta hallituksen talousarvioesityksessä on joitain puutteita, jotka heikentävät oikeudenhoidon, Rikosseuraamuslaitoksen ja Ulosottolaitoksen toimintakykyä sekä järjestöjen elintärkeitä toimintaedellytyksiä. Vaikka esityksessä on joitakin kannatettavia panostuksia tietenkin, se ei vastaa yhteiskunnan peruspilareiden rahoitustarpeisiin. Suomalaisen oikeusvaltion perusta on oikeudenhoidon toimijoiden riittävä rahoitus. Tällä hetkellä oikeuslaitoksen resurssit ovat vaarassa jäädä niin alhaiselle tasolle, että kansalaisten oikeusturva ei enää toteudu viivytyksettä ja oikeudenmukaisesti. Asioiden käsittelyt tuomioistuimissa ovat jo nyt usein huolestuttavan pitkiä, ja ne uhkaavat entisestään pidentyä, jos tuomioistuimille ei taata riittäviä resursseja.

Erityisesti huolestuttaa, että vaikka poliisin määrärahoja lisätään, niin oikeudenhoidon ketjun muut osat jäävät helposti aliresursoiduksi. Kuitenkin tässä on kyse oikeudenhoidossa siitä, että koko ketjun pitäisi toimia. Ilman toimivaa kokonaisuutta rikostutkinta, syyttäjätöimi ja tuomioistuimet eivät voi tehdä työtään tehokkaasti ja lain edellyttämällä tavalla. Hallituksen olisikin tarkastettava esitystä oikeudenhoidon selonteon tavoitetilän mukaisesti.

Rikosseuraamuslaitos kamppailee yhä kasvavan vankimäärän ja henkilökunnan jaksamisen rajojen kanssa. Nykyiset resurssit eivät riitä takaamaan turvallisuutta vankiloissa

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

niin työntekijöille kuin vangeillekaan ja tarjoamaan riittäviä kuntoutusohjelmia, jotka vähentävät rikosten uusimista. Nyt kun vankimäärä kasvaa ja samaan aikaan kuntouttavasta toiminnasta leikataan, niin siitä mahdollisesti syntyy tulevaisuudessa vähän niin kuin skaalautuva ongelma, joka lisää moninkertaisesti vankimääriä. Kun vankeja vapautuu yhä huomnommassa kunnossa takaisin yhteiskuntaan, siinä saattaa piillä pieni riski. Hallituksen esityksestä puuttuvat tietyt panostukset, jotka tukisivat Rikosseuraamuslaitoksen perustehtävää, turvallisuuden ylläpitämistä ja yhteiskuntaan palaavien vankien kuntoutusta nimenomaan. Näihin investoiminen on paitsi inhimillisesti myös taloudellisesti järkevää, sillä toimivat kuntoutusohjelmat vähentävät rikosten uusimista ja näin yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Moniääninen kansalaisyhteiskunta on demokratian kulmakivi. On valitettavaa, että hallitus leikkaa järjestöjen avustuksia. Tämä uhkaa heikentää järjestöjen kykyä tarjota rikosten uhreille ja muille haavoittuvassa asemassa oleville tärkeitä tukipalveluita. Kun leikkaukset kohdistuvat samanaikaisesti useille hallinnonaloille, vaikutukset kertautuvat. Myös hyvinvointialueiden taloudelliset haasteet uhkaavat kaventaa tukipalveluiden saatavuutta. Hallituksen olisi hyvä ymmärtää, että järjestöjen roolia ei voida korvata pelkästään julkisen sektorin tai yksityisen toimijan toiminnoilla.

Arvoisa puhemies! SDP kantaa huolta oikeudenhoidon, Rikosseuraamuslaitoksen, Ulosottolaitoksen ja järjestöjen riittävästä rahoituksesta. Leikkaukset näillä alueilla heikentävät kansalaisten turvallisuutta ja oikeusturvaa sekä hyvinvointia. Hallituksen olisi tarkistettava talousarvioesitystään ja sitouduttava vahvemmin yhteiskunnan keskeisten toimijoiden tukemiseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

19.36 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Oma vaaliteemani oli turvallisempi Suomi. Siksi olen erittäin tyytyväinen siihen, että tämä hallitus panostaa merkittävästi Suomen turvallisuuteen. Jos katsoo esimerkiksi, mitä Saksassa ja Ruotsissa tapahtuu, niin ymmärtää, mihin meidän pitää varautua. Näissä maissa tapahtuu säännöllisesti erilaisia puukotuksia ja räjähdyksiä, esimerkiksi Saksassa päivittäin 25 vakavaan loukkaantumiseen johtavaa puukotusta, siis 25 per päivä.

Siksi on hyvä asia, että päivitämme rikoslakia monelta osin, koska haluamme, että Suomi säilyy jatkossakin turvallisena. Siksi esimerkiksi törkeiden ampuma-aserikosten rangaistukset kovenevat, luvattomien ampuma-aseiden kantaminen julkisilla paikoilla tulee rangaistavaksi törkeänä ampuma-aserikoksena ja myös vaarallisten esineiden tai toisten vahingoittamiseen soveltuvien esineiden hallussapitoa koskevat rangaistukset kovenevat — erinomaisia ja tulevaisuuteen katsovia päätöksiä, koska poliisilla pitää olla keinot puuttua muuttuviin uhkakuviin, kiitos näistä ministeri Merelle.

Arvoisa puhemies! Monien eri tutkimusten mukaan kansalaiset pitävät turvallisuutta yhtenä tärkeimmistä asioistamme. Se on monesti myös syy, minkä takia työperäinen maahanmuuttaja saattaa valita Suomen jonkun toisen maan sijaan. Vaikka Suomi on edelleen muihin maihin verrattuna hyvin turvallinen, niin katu- ja jengirikollisuus ovat lisääntyneet. Näitä ongelmia on aiempina vuosina vähätelty, mutta tämä hallitus ottaa nämä uhat tosisaan. Valmisteluun on nyt tulossa muun muassa nuorisorikollisuutta ehkäisevä ja torjuva toimenpideohjelma. Tähän osoitetaan talousarviossa kaksi miljoonaa. Ohjelmassa on jopa

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

43 eri toimenpidettä. Esimerkiksi jengirikollisuuteen liittyviä rangaistuksia tullaan koven-
tamaan.

Arvoisa puhemies! Pidän erittäin hyvänä asiana, että ehdonalaisesta vapautumista kos-
kevaa säännöstöä muutetaan niin, että ensikertalainen voi olla jatkossa vain kerran. Se vas-
taa huomattavasti paremmin kansalaisten oikeustajua, jota toki tutkimuksella on vaikea
mitata. Eihän missään muuallakaan maailmassa saa rikokseen liittyen paljousalennuksia, ja
ylipäättään se kuulostaa todella älyttömältä. Määrärahoihin tämä muutos tulee vaikutta-
maan noin 0,7 miljoonaa vuonna 2025.

Sitten haluaisin vielä puhua tästä Rikosseuraamuslaitoksen tilanteesta. Kuten täällä
moni muukin on tuonut esiin, vankien määrä on kasvamassa ja vankilat ovat tupaten täyn-
nä. Kuten tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani sanoin, niin erityisesti se kasvu tulee
ulkomaalaisista vangeista. Jos tutkintavankeja katsoo, niin yli 50 prosenttia tutkintavan-
geista on ulkomaalaistaustaisia. Siihen tulisi mielestäni harkita sitä vaihtoehtoa, että sijoit-
taisimme ulkomaalaisia vankeja, joilla ei ole Suomen kansalaisuutta ja joilla ei ole vanke-
usajan jälkeen maassaolon edellytyksiä, muihin maihin EU-alueella, ja tähän ymmärtääk-
seni myöskin EU-lainsäädäntö antaa mahdollisuuden. Eli vanki, jolla ei ole maassaolon
edellytyksiä, voitaisiin ilman hänen tahtoansa siirtää toiseen maahan kärsimään rangaistus-
taan. Miksi näin? Esimerkiksi Virossa on ymmärtääkseni merkittävästi vapaata vankilaka-
pasiteettia, eli se olisi huomattavasti nopeammin käytettävissä kuin Suomeen mahdolisest-
ti rakennettavat uudet vankilat ja myöskin huomattavasti edullisempaa. [Juho Eerolan vä-
lihuuto] — Toki, juuri niin kuin tässä puheenjohtaja Eerola otti esiin, Viron tulisi myöskin
ottaa omia vankeja huomattavasti enemmän vastaan kuin nykyisellään on, että saisimme
heidät istumaan omaan maahansa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

19.40 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Vielä lyhyesti tuosta, kun
vierailimme viime lokakuussa valiokunnan kanssa Turun Saramäen vankilassa ja Satakun-
nan puolella Köyliön vankilassa, niin saimme tutustua konkreettisesti tuohon työhön —
päivätoimintaan, kuntoutustoimintaan ja siihen työtoimintaan, mitä siellä vankiloissa van-
kien kanssa tehdään. On tärkeää, että meillä on mahdollista tehdä erilaista työtä, kuten Sa-
takunnassa korostunutta maataloustyötä, vankiloissa. Se on erittäin hyvää työtä, ja mitä sii-
nä vankienkin kanssa juteltiin, niin vangit kovasti sitä korostivat, että on tärkeätä, että päi-
vällä pääsee tekemään ihan konkreettista työtä.

Toinen asia, mikä siellä keskusteluissa nousi esiin, ovat nuoret rikoksenteelijät, jengi- ja
katuväkivalta, joita täällä jo muun muassa puheenjohtaja puheenvuorossaan ottikin esiin.
Tämä tuli myös siellä vankilassa keskusteluissa, että heillä on siellä paljon ongelmia näi-
den nuorten, alle 21-vuotiaiden rikostenteijöiden kanssa, heidän sijoittamistensa kanssa,
mihin vankiloihin heitä voi sijoittaa, kun toisaalta aikuiset vangit eivät välttämättä ole sitä
parasta mahdollista seuraa ja sitten taas toisaalta kuitenkin suljettuun laitokseen heitä pitää
laittaa. Ollaanko tässä miettimässä ministeriössä — tulevaisuuden haasteeksikin tätä var-
maan voisi kutsua — jonkinnäköisiä panostuksia tai konkreettisia toimia, miten tämän
asian kanssa tulevaisuudessa elämme? Valitettavasti kaikki ennustemerkit näyttävät siltä,
että tämäkin ongelma on meille tullut jäädäkseen ainakin joiltain osin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

19.42 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallinnonalalle olemme saaneet jo paljon hyviä lakimuutoksia aikaiseksi. Vuoden 2024 aikaansaannoksia kelpaa esitellä:

Ensikertalainen voi olla jatkossa vain kerran. Vanki ei pääse tekemään uusia rikoksia vankilassa ollessaan, joten ensikertalaisuussäännön muutos estää rikoksia.

Naisten silpominen ja pakkoavioliitot on saatu rikoslakiin.

Taposta vanhentumaton rikos. Syyteoikeus ei vanhene.

Lapsensurmapykälä kumottu.

Venäläisomisteisten asuntojen haltuunottoa helpotetaan.

Nuoriso- ja jengirikollisuuden torjumiseen toimenpideohjelma. Nuorisorikollisuutta ehkäisevään ja torjuvaan toimenpideohjelmaan on keväisen kehyspäättöksen mukaisesti osoitettu kaksi miljoonaa euroa. Ohjelmassa on 43 toimenpidettä. Hallitus puuttuu ajankohtaisiin ongelmiin, jengiytymiseen ja nuorisorikollisuuden kasvuun. Esimerkiksi katujengeihin liittyvien rikosten rangaistuksia ollaan kiristämässä. Myös nuorten rikosseuraamuksiin on tarkoitus lisätä velvoittavuutta ja lisätä nuorisorangaistuksen käyttöä. Selvitetään, olisiko pidättäminen ja matkustuskiellon asettaminen mahdollista myös alle 15-vuotiaiden osalta. Kovempia rangaistuksia valmistellaan jengirikollisuudesta, uhrin nöyryyttämisestä ja alaikäisten käyttämisestä rikoksentekoon.

Lisärahoitusta tulee myös vankiloiden turvatekniikkaan. Näin saadaan turvallisemmat vankilat työntekijöille ja vangeille. Tämä on ajankohtaista erityisesti, kun vankimäärien ennustetaan kasvavan ensikertalaisuussäännöksen muuttuessa.

Aseet kuriin. Aserikosten rangaistuksia kiristetään. Törkeiden ampuma-aserikosten rangaistukset kovenevat siten, että ne ovat lähtökohtaisesti ehdottomia. Lisäksi luvattoman ampuma-aseen kantaminen julkisella paikalla tulee rangaistavaksi törkeänä ampuma-aserikoksena. Myös vaarallisen esineen ja toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen hallussapidon rangaistukset kovenevat. Tällainen voisi olla esimerkiksi puukko.

Rikosten uhreista huolehditaan. Rikosten uhrien tukipalveluiden leikkaukset voitiin lähes kokonaan perua. Valmisteilla oleva rikosuhrimaksujen korotus osaltaan auttaa paikkaamaan sopeutustoimia, sillä rikosuhrimaksuilla rahoitetaan uhrien tukipalveluita, kuten Rikosuhripäivystystä.

Merkittävää lisärahoitusta oikeudenhoitoon. Lisärahoitus turvaa oikeuspalveluiden toteutumista, esimerkiksi tuomioistuinten, syyttäjän, ulosoton, Rikosseuraamuslaitoksen ja oikeusapu- ja edunvalvontapiirien toimintaedellytyksiä. Resurssiongelmat näkyvät tänä päivänä esimerkiksi kohtuuttoman pitkänä käsittelyaikoina viranomaisissa ja henkilöstön kuormittuneisuudessa.

Tulevia lakiuudistuksia:

Vaaralliset vangit kiven sisään. Lausunnolla oleva lakiehdotus pyrkii varmistamaan, ettei avolaitokseen sijoiteta vankeja, joiden arvioidaan jatkavan rikollista toimintaa tai vaarantavan vankilaturvallisuutta. Vangin rikollisuuden laatuun ja vangin vaarallisuuteen kiinnitettäisiin harkinnassa nykyistä enemmän huomiota.

Pakotteiden noudattamista tehostetaan.

Rikoshyödyn pois ottamista helpotetaan. Tämä lisää tuloja valtion kassaan, kun esimerkiksi maksamatta jääneitä veroja saadaan harmaan talouden toimijalta otettua pois. Rikoshyödyn pois ottamista helpotetaan esimerkiksi alentamalla vaadittavaa näyttökynnystä ja ottamalla käyttöön rikosoikeudenkäynnin ulkopuolinen menettely. Lainsäädännöllisin toi-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

min estetään myös rahanpesua ja tehostetaan siihen liittyvän rikoshyödyn takaisin saamista.

Arvoisa puhemies! Tässä on erittäin hyvä paketti lakimuutoksia, jotka parantavat meidän suomalaisten sisäistä turvallisuutta. Kiitos ministeri Merelle näiden lakimuutosten edistämisestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

19.46 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies! Olisin vielä lyhyesti kysynyt ict-järjestelmistä ja määrärahoista. Ymmärtääkseni rikos-Aipan suunniteltu käyttöönotto olisi nyt keväällä 2025. Pelkona tuolla kentällä on se, että näistä sijoitetuista miljoonista huolimatta tämä käyttöön otettava järjestelmä olisi vielä keskeneräinen ja hidastaisi ratkaisutoimintaa. Myöskin sen kouluttaminen ja käyttöönotto sitovat merkittävästi henkilöresursseja. Mini-Aipan käyttöönotto kuluvana vuonna antoi tästä esimakua. Sen käyttöönotto on hidastanut tänä vuonna ratkaisutoimintaa ja juttujen läpivirtausta. Rikos-Aipan kehittämissyö tulee viemään vielä runsaasti määrärahoja, kuten myös järjestelmän ylläpito. Olisin ministeriltä kysynyt: onko varmistettu, että nämä ict-määrärahat eivät ole pois henkilöstön palkkaamiseen tarvittavista määrärahoista, mihin nimenomaan oikeudenhoidon selonteosakin kiinnitettiin huomiota?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

19.47 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana ensikertalaisuuteen liittyen edustaja Gebhardin puheenvuoron osalta. Tutkimustietoa tosiaan ensikertalaisuuden osalta tai sen osalta, miten vankeudessa oleminen vaikuttaa rikoksen ennaltaestävyyteen tai sen hyötyyn ja yleensä ottaen rikollisuuteen... Se on varsin vähän tutkittua, tai pelkästään siitä johtuen on vaikea perustella päätöstä. Mutta missään muussa maassa ei ole tällaista automaattisesti aikaan perustuvaa ensikertalaisuuden järjestelmää. Tämä on täysin poikkeuksellinen käytäntö, mitä muut maat eivät ole käyttäneet, ja siinäkin mielessä Suomi tulee muiden maiden kanssa samalle linjalle.

Erityisen hankala tämä lainsäädäntö on ollut vakavissa väkivaltarikoksissa ja seksuaalirikoksissa, joissa on vaikea ymmärtää sitä, vaikka olisi kulunutkin pidempi aika, että annettaisiin ikään kuin anteeksi sitä, että uusii rikoksensa. Sillä on joidenkin tutkimusten perusteella myöskin merkittävä ennaltaestävä vaikutus, että se tuomio on pidempi kuin että se olisi lyhyempi.

Ennen kaikkea tässä on se tärkeä osa, että se myöskin takaa näitten uhrien turvallisuuden sinä aikana, kun rikoksenteijä on pidempään siellä vankilassa. Esimerkiksi sellaisissa rikoksissa, joissa uhrilla on merkittävä riski joutua uudelleen saman tekijän kohteeksi, hän voi elää turvallisesti sen aikaa, kun se rikoksenteijä on vankilassa, mutta sinä päivänä, kun tämä vapautuu, pelko alkaa uudelleen. Ehkä tässä onkin se iso ero perussuomalaisten ja SDP:n välillä, että me ajattelempa aina ensisijaisesti uhria ja ehkäpä demarit ensisijaisesti sitä rikostenteijää.

Mutta mitä tulee vielä näihin uusimisprosentteihin: Jos ajattelee, että meillä tällä hetkellä vangeista palaa yli 50 prosenttia vankilaan ja itse asiassa viiden vuoden aikana vankilasta vapautumisen jälkeen yli 70 prosenttia tekee uudelleen rikoksen, josta saa jonkinlaisen tuomion, niin ne prosentit ovat varsin korkeita. Sitä selittää aika pitkälle se, että yli 90 pro-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

senttia vangeista on kroonisesti päihdeongelmaisista. Siinäkin suhteessa pidempi vankeus-aika mahdollistaa sitä, että se päihdeongelma saadaan hoidettua. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Gebhard, olkaa hyvä.

19.49 Elisa Gebhard sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että ehdonalaisten vapautumisen järjestelmät vaihtelevat hyvin pitkälti maakohtaisesti. Ja suomalaisessa järjestelmässähän ominaista nimenomaan on se, että tapauskohtaista harkintaa ja sen mahdollisuuksia on aika vähän verrattuna useisiin muihin maihin, joten ehkä sen takia olemme kritisoineet nimenomaan tämän kyseisen esityksen mekaanisuutta. Sitähän ei ole myöskään rajattu esimerkiksi rikostyypeittäin. Olemme varmasti kaikki samaa mieltä siitä, että mikäli joku todetaan esimerkiksi vaaralliseksi vankeusajaksi, niin on syytä, että häntä ei kohdella sillä tavalla, että hän pääsee uusimaan rikoksen välittömästi. Mutta käsittääkseni tämä ei nyt ollut se varsinainen ongelma, mikä tässä esityksessä haluttiin ratkoa, vaan tätä esitystä perusteltiin yksinomaan oikeudenmukaisuusnäkökulmalla, jonka tueksi ei esitetty tutkimustietoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tulkitsenko elekieltä niin, että edustaja Heinonen on tulossa tänne? [Timo Heinonen: Voin tästä vetäistä lyhemmin!] — Siinä tapauksessa myönnän teille ensin puheenvuoron ja sitten vasta ministerille vastauspuheenvuoron, koska keskusteluun käytettävissä oleva aika lähestyy loppuaan. — Olkaa hyvä.

19.51 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Kuuntelin keskustelua tuossa työhuoneessa debatin jälkeen, ja halusin muutama asiaan itse vielä kiinnittää huomiota.

Haluan ministeri Merta kiittää tästä varmuusvankeusasiasta, joka on ollut eduskunnassa pidempään esillä. Ja myös tämä, että tappo ei vanhene enää, eli niin sanottu Lex Mallat, joka vihdoinkin saadaan, tai on saatu nyt, maaliin.

Aikanaan keskustalaisen kollegani Tuomo Puumalan kanssa nostimme esille myös lapsen törkeät seksuaaliset hyväksikäytöt, ja se olisi ehkä seuraava, joka pitäisi mielestäni nostaa tähän ei-vanhenevien rikosten joukkoon. Niissä aika usein nämä ilmenevät vasta myöhemmällä iällä, ja useissa tapauksissa niissä ei ole saatu tekijää enää vastuuseen.

Arjen turvallisuudesta on tänään käyty hyvää keskustelua, ja se on kyllä elämän perusta. Ei kenenkään pidä kohdata väkivaltaa — ei kodeissa, mistä on puhuttu paljon täällä salissa tämän syksyn aikana, ei kaduilla eikä puistoissakaan. Eli meidän pitää tehdä enemmän yhdessä, että tämä kehitys käännetään.

Me olemme lisäämässä määrätietoisesti poliisien määrää nyt kahdeksaantuhanteen. Mutta on totta, että vain pehmeät toimet eivät riitä. Vaikka tässäkin keskustelussa on esillä pidetty nuorisorikollisuuden ennaltaehkäisyyn panostuksia, niin tarvitaan myös niitä kovempia keinoja, yhtenä esimerkiksi tämä edustaja Pihla Keto-Huovisen esillä pitämä ampuma-aselainsäädännön päivittäminen nimenomaan näiden laittomien aseiden osalta. Se on tärkeä uudistus, kun se nyt eduskuntaan ensi vuoden puolella saadaan.

Arvoisa puhemies! Halusin oikeastaan tämän puheenvuoron pitää yhden aivan oleellisen tärkeän uudistuksen osalta. Haluan kiittää siitä erityisesti teitä, oikeusministeri Leena Meri. Historiaan tämä päättyvä vuosi jää siitä, että vihdoinkin tyttöjen sukuelinten silpomisen

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

kriminalisointi saatiin eduskunnassa toteutettua. Se on historiallinen ratkaisu ja osoittaa tämän hallituksen vahvaa arvopohjaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Meri, noin seitsemän minuuttia, olkaa hyvä.

19.53 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos! Hyvää keskustelua. Anteeksi, minulla on ollut vähän flunssaa ja on normaaliakin möreämpi ääni.

Edustaja Heinonen, olette oikeassa. Me käytimme tosi paljon aikaa hallitusneuvotteluissa — samassa pöydässä oli muun muassa edustaja Keto-Huovinen — näiden rangaistusten kiristysten valitsemiseen: piti olla aikaan ja paikkaan, järjestäytynyt rikollisuus, rajat ylittävä rikollisuus, ampuma-aserikollisuus, teräaseet, huumausainerikollisuus, tämäntyyppiiset asiat, ja tietysti vankilaturvallisuus.

Otetaan näistä avolaitostöistä. Tässä unohdin tai en ehtinyt tuossa viime kerralla vastata. Kun täällä nyt on ollut tällaisia puheenvuoroja, että kuntoutustoiminta lakkautetaan tai avolaitostyötä ei ole lainkaan, niin sehän ei siis mitenkään pidä paikkaansa. Näistä avolaitostointitarhoista on leikattu se kolme miljoonaa, joka on aikaisemmin maksettu muiden toimijoiden kuluina. Jos ajatellaan, mitä sillä on maksettu. Siis edelleen maksetaan vankien palkkakulut momentilta, edelleen heitä saa käyttää työtoimintaan, mutta siellä on leikattu sellaisia menoja, joiden perinteisesti pitäisi kuulua sinne toiminnan tekijälle mutta jotka ovat nyt jääneet tänne momentille. Jos ajatellaan: kansallispuistojen rakennustarvikkeet, ajoneuvojen huolto- ja korjausmenot, maalaustarvikkeet, mullat, murskeet, siemenet, jätehuollot, puuhuolto, puhelinkulut — nehan kuuluvat ihan selvästi sinne, minne se palvelu tuotetaan. Ja palkan saa edelleen. Rikosseuraamuslaitoksen kanssa olen käynyt keskusteluja, ja siellä on muitakin toimijoita, esimerkiksi kunta ja seurakunta, missä tätä työtä tehdään. Ei siis kuntoutustoiminta ole missään tapauksessa lakkaamassa. Joistakin puheenvuoroista saattoi saada sellaisen käsityksen, tai sitten se on ollut jossain määrin väärinymmärrys.

Vankilatyöryhmä on perustettu nyt marraskuussa 28.11. Halusin nimenomaan tällaisen työryhmän, missä on Rikosseuraamuslaitos ja osaamista mukana, missä osana sitä mietitään myös ulkomaalaisten vankien siirtoa kotimaihinsa, vankilan sisällä sitä, miten erilaiset ryhmät ja ryhmittymät siellä tulevaisuudessa voivat ja joutuvat olemaan keskenään vankilaturvallisuusnäkökohdat huomioiden. Minusta oli hirveän hienoa, kuinka esimerkiksi Vantaan uudessa lisärakennuksessa on joustavat sellit ja mukailtavat tilat, eli niitä voidaan muuttaa käyttötarkoitukseltaan. Tämä on valtavan hyvä uudistus. Ja tämä täytyy ottaa vakavasti, koska se on ihan totta, että siellä on monenlaista rikollista toimintaa myös vankilan sisällä, mikäli heitä ei pidetä erillään, ja tästä syystä myös hallituksen esitys vankeuslain muutoksesta lähti nyt lausunnoille, muun muassa Rikosseuraamuslaitoksen pitkään toivoma uudistus eli se, että tutkintavangitkin voidaan siirtää varmuusosastolle. Tämä on nyt lähtenyt lausunnoille.

Edustaja Rostila kysyi koventamisperusteista liittyen katujengirikollisuuteen, nöyryyttävään tekotapaan ja alaikäisen käyttämiseen rikoksessa, sen käyttämisestä koventamisperusteena. Se oli lausunnoilla, ja se kävi nyt arviointineuvostossa, ja arviointineuvosto halusi siihen lisää vertailuja, ja näitä tehdään nyt oikeusministeriössä, ja heti kun se on valmis, se on valmis tulemaan eduskuntaan. Se on sitä vaille valmis.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Edustaja Heinospelte — olitte tuossa hetken aikaa poissa — se ampuma-aselainsäädäntö on nyt tulossa valtioneuvoston tämän viikon torstain istuntoon. Se on ollut todella hieno saavutus, ja saimme vielä yhdessä hallituspuolueiden kanssa arvioitua, että tähän täytyy löytää vielä rahoitusta, ja sehän turvattiin nyt syksyllä ja arvioitiin, että kyllä tämä on niin merkittävä asia, että tähän täytyy löytyä lisärahoitusta, ja näin tapahtui. Me Ruotsin kanssa alamme olla siellä samoilla viivoilla. Tässä järjestäytyneessä rikollisuudessa on sekin merkillinen asia, tai ei nyt merkillinen, vaan semmoinen asia, että me emme voisi muodostaa pohjoismaisessa perheessä sellaisia alueita, joissa toisessa maassa on kevyemmät rangaistukset ja toisessa kovemmat, koska sehän on turvasatama lähteä tekemään niitä rikoksia sitten sinne toiseen maahan, ja totta kai meidän täytyy olla yhdessä linjassa.

Täällä puhuttiin vielä vankipaikoista. Nyt vuosina 25 ja 26 on tulossa yhteensä noin 200 vankipaikkaa lisää mukaan lukien tämä Vantaan uudisrakennus, jossa oli vihkiäiset mutta joka aukenee asteittain ensi vuoden alussa. Eliikkä kyllä näitä vankipaikkoja on lisääkin tulossa. Rikosseuraamuslaitos on myös arvioinut, että siellä on jonkun verran tiivistämisen varaa, mutta siinä täytyy olla tosi tarkka, koska se on myös turvallisuuskysymys sekä vangeille että vartijoille. Ja meillä on nykyisin myös konttisellejä, ja niitä voidaan vuokrata ja siirrellä. Eliikkä siinä on yksi ratkaisu, mutta olen henkilökohtaisesti samaa mieltä, että tämä on tarkasteltava asia, että voiko vankipaikkoja ostaa ulkomailta ja millaisilla edellytyksillä. Olet ihan oikeassa siinä, edustaja Lehtinen — hänkö se tästä puhui [Rami Lehtinen: Joo!] — että virolaiset vangit olisi hyvä saada omiin vankiloihinsa, koska meillä on muistaakseni ulkomaalaisista vangeista suurin osa virolaisia, ja kyllähän se totta kai olisi niin, että virolaisten täytyisi huolehtia siitä, mutta ei ole pelkästään kyse Viron tahtotilasta, vaan tästä EU-oikeudellisesta sopimuksesta, joka edellyttää lähtökohtaisesti myös vangin suostumusta, ja koska Virossa ei ole niin löperö vapautumisjärjestelmä ehdonalaiseen vapauteen, niin he eivät mielellään halua sinne. Siinä on yksi syy.

Sitten mitä tulee näihin järjestöleikkauksiin, niin nyt täytyy palauttaa tähän kontekstiin. Oikeusministeriössä on todella vähän mitään harkinnanvaraisia avustuksia. Ennen kuin nämä leikkaukset tulivat, noin 14,5 miljoonaa olivat meidän avustukset. Siis 14,5 miljoonaa, niistä noin 10 miljoonaa menee saamelaiskäräjille ja sen toimintaan ja Rikosuhripäivystykseen. Siitä jää muutama miljoona, ja nyt täällä puhutaan aivan kuin sillä kahdella miljoonalla olisi nyt tuhottu koko järjestökenttä. Sieltä on jouduttu leikkaamaan. Rauhanjärjestöt ovat sellaisia, jotka eivät tyypillisesti ole, eivätkä osaamisalueeltakaan ole, sellaisia, jotka kuuluisivat oikeusministeriöön. Ne on joskus joitakin vuosia sitten siirretty opetus- ja kulttuuriministeriöstä, ja kun kaikesta pitää leikata, niin silloin leikataan. Nyt tästä ei kannata tehdä mitään sellaista asiaa, että tässä olisi nyt koko järjestökenttä kaatumassa.

Hei, sitten iloinen uutinen: rikosuhrimaksuihin on tulossa korotus, se on nyt lausunnoilla, ja rikosuhrimaksuthan tulee ohjata rikosuhritoimintaan. Eliikkä kun me saadaan nämä rikosuhrimaksut korotettua, niin me saadaan rikosuhritoimintaan lisää rahaa. Arvion mukaan siitä tulee lähes kaksi miljoonaa euroa vuodessa. Eliikkä hätä pois, me kyllä teemme parhaamme oikeusministeriössä auttaaksemme myös rikosten uhreja. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

Asian käsittely keskeytettiin.